

Rammeaftale

Januar 2020

Det Kgl. Bibliotek 2020-2023

Rammeaftalen mellem Kulturministeriet (departementet) og Det Kgl. Bibliotek fastlægger mål for Det Kgl. Biblioteks virksomhed i aftaleperioden og de vilkår, der forventes herfor.

Aftalen indarbejdes på finansloven således:

- aftalt mission og vision indarbejdes i anmærkningerne.
- aftalte mål indarbejdes i tabel 5 i anmærkningerne.

Målene drøftes mindst én gang årligt i forbindelse med resultatopfølgningen. Såfremt der aftales ændringer af målene, indarbejdes disse ved førstgivne lejlighed på finansloven.

1. Økonomisk ramme

Der forventes følgende økonomiske rammer for aftaleperioden:

Økonomiske rammer					
Hovedkonto 21.31.13. Det Kgl. Bibliotek	Regnskab (foreløbigt)	Budget	Budget	Budget	Budget
Mio. kr., 2020-prisniveau	2019	2020	2021	2022	2023
Bevilling (nettoudgiftsbevilling)	569,0	571,3	576,1	576,0	559,1
Driftsindtægter	73,3	92,5	91,5	90,5	89,5
Andre indtægter (tilskud mv.)	28,0	24,2	24,2	24,2	24,2
I alt til disposition	670,3	688,0	691,8	690,7	672,8

Det bevillingsmæssige grundlag er nærmere beskrevet på finansloven.

2. Mission og vision

Mission:

Det Kgl. Bibliotek er Danmarks nationale bibliotek.

Det Kgl. Bibliotek virker for viden og kulturarv nu og i fremtiden.

Vision:

Det Kgl. Bibliotek – for alle, for alvor, forundring.

Det Kgl. Bibliotek er et særligt bibliotek, der fremmer nysgerrighed, viden og levende demokrati.

3. Opgaver og mål

Det Kgl. Biblioteks opgaver er følgende:

1. Digital materialeforvaltning
2. Fysisk materialeforvaltning
3. Biblioteksservice
4. Kulturformidling og forskning

Med udgangspunkt i mission og vision er der aftalt følgende mål for Det Kgl. Biblioteks opgaver:

Kerneopgave	Resultatmål
Digital materialeforvaltning	<ol style="list-style-type: none">1. Det Kgl. Bibliotek vil varetage licensforhandlingerne for universiteter i en forpligtende dialog med universitetsledelserne og med forpligtelse til at understøtte den nationale strategi for Open Access2. Det Kgl. Bibliotek vil sikre permanent adgang til de købte digitale informationsressourcer3. Det Kgl. Bibliotek vil gøre det lettere for brugerne at finde digitale kulturarvsmaterialer
Fysisk materialeforvaltning	<ol style="list-style-type: none">4. Det Kgl. Bibliotek vil understøtte driftsoptimering af forskningsbibliotekernes fysiske samlinger5. Det Kgl. Bibliotek vil gøre egne fysiske samlinger mere tilgængelige for borgere i hele landet
Biblioteksservice	<ol style="list-style-type: none">6. Det Kgl. Bibliotek vil øge borgernes brug af bibliotekets landsdækkende tilbud7. Det Kgl. Bibliotek vil styrke studerendes digitale dannelse
Kulturformidling og forskning	<ol style="list-style-type: none">8. Det Kgl. Bibliotek vil styrke indsatsen vedr. undervisning og fritidsaktiviteter til børn og unge9. Det Kgl. Bibliotek vil fastholde omfanget af bibliotekets forskning og vil øge omverdenens kendskab til den

Vision og mål er formuleret på baggrund af Det Kgl. Biblioteks omverdensanalyse og strategi. Strategien er tilgængelig på www.kb.dk og vedlagt som bilag 1.

Resultatmålene er konkretiseret i operationelle mål, jf. bilag 2, som lægges til grund for bibliotekets resultatrapportering og vurderingen af målopfyldelsen.

Rapportering af resultater m.v.

Det Kgl. Bibliotek skal sikre åbenhed og gennemsigtighed med hensyn til bibliotekets resultater og virksomhed. Som led heri rapporterer biblioteket om opnåede resultater og opfyldelse af målene efter de til enhver tid gældende regler og retningslinjer herfor. Rapporteringen drøftes med departementet og danner grundlag for departementets resultatopfølgning.

Det Kgl. Bibliotek skal uafhængigt heraf underrette ministeriet, hvis der opstår risiko for, at biblioteket ikke vil kunne opfylde sit formål eller leve op til lovgivningens krav, eller hvis det økonomiske resultat i året forventes at skulle vurderes som *ikke tilfredsstillende*, jf. ministeriets politik for resultatstyring.

Strategien er ikke en del af aftalen og kan justeres i perioden, men ved ændringer af centrale elementer skal ministeriet orienteres.

4. Aftalens status

Denne rammeaftale er ikke en kontrakt i juridisk forstand. Der ændres ikke ved ministeransvaret og de almindelige instruktionsbeføjelser i forholdet mellem departement og institutionen. Gældende lovgivning og hjemmelskrav, budget- og bevillingsregler, overenskomster mv. skal følges, medmindre der er tilvejebragt hjemmel til fravigelse. Departementet kan tilbagekalde eller ændre aftalen eller dele heraf i kraft af de almindelige instruktionsbeføjelser.

Som udgangspunkt skal mindre ændringer af ansvarsområde eller af aftalte målsætninger håndteres inden for de aftalte bevillingsmæssige rammer. Det samme gælder for mindre bevillingsmæssige ændringer, som i udgangspunktet ikke giver anledning til en ændret opgavesammensætning eller ændringer i de krav, der stilles i forbindelse hermed.

Omfattende ændringer i bibliotekets økonomiske rammer vil kunne give anledning til en genforhandling af målene i aftalen.

Rammeaftalen er ikke til hinder for, at der sker tilførsel eller bortfald af bevillinger i forbindelse med ressortændringer.

Dato:
10. januar 2020
Kulturministeriet

Marie Hansen
Departementschef

Dato:
10. januar 2020
Det Kgl. Bibliotek

Svend Larsen
Direktør

Bilag

Bilag 1: Det Kgl. Biblioteks strategiske grundlag for 2020-2023

Bilag 2: Operationelle mål

**DET KGL.
BIBLIOTEK**
Royal Danish Library

Opgaver, strategi og resultatmål 2020-2023

20. december 2019

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Mission	3
3. Det strategiske afsæt	3
Krav om service i topklasse.....	3
Flere brugergrupper, større forventninger	4
Nye teknologier og meget mere data	5
Konkurrence fra private aktører.....	5
Unikke samlinger forpligter	6
Ny lovgivning, nye udfordringer, nye muligheder	7
4. Vision	8
5. Strategi	8
Vi bidrager til et oplyst og demokratisk videnssamfund	8
Vi medvirker til dannelse, uddannelse, forskning og innovation	8
Vi indsamler, bevarer, formidler og forsker i Danmarks kulturarv	9
Den røde tråd: digital transformation og bæredygtighed.....	9
6. Opgaver og mål	9
Digital materialeforvaltning	10
Fysisk materialeforvaltning	11
Biblioteksservice	12
Kulturformidling og forskning	12

1. Indledning

Dette dokument indeholder en beskrivelse af Det Kgl. Biblioteks aktuelle situation og væsentligste udfordringer som afsæt for institutionens strategiske indsatser i 2020-2023. Det primære formål med dokumentet er at sætte ord på, hvordan biblioteket vil opfylde sin mission og virkeliggøre sin vision. Det er med andre ord en overordnet beskrivelse af, hvor Det Kgl. Bibliotek skal hen i de kommende år, og hvordan det kommer derhen.

Det strategiske afsæt (kapitel 3) og Strategi (kapitel 5) er skrevet med udgangspunkt i en intensiv og involverende proces internt i organisationen i januar-juni 2019 med inddragelse af medarbejderes og lederes kompetencer og viden inden for alle strategisk væsentlige områder.

I arbejdet med strategien er der med fordel trukket på rapporten fra arbejdsgruppen om den fremtidige organisering af forskningsbiblioteksområdet (januar 2019),¹ og de to bilag til rapporten: *Analyse af trends på forskningsbiblioteksområdet* og *Analyse af det fremtidige behov for forskningsbiblioteksbetjening*.

2. Mission

Missionen afspejler Det Kgl. Biblioteks formål og opgaver og udtrykker i korthed, hvad institutionen er sat i verden for at levere og opfylde. Missionen er med andre ord en erklæring om bibliotekets eksistensberettigelse. Det Kgl. Biblioteks kerneopgaver er at indsamle, bevare, formidle og forske i kulturarven, give adgang til viden og information, understøtte uddannelse og forskning samt levere service til folkebibliotekerne.

Det Kgl. Bibliotek har følgende mission:

Det Kgl. Bibliotek er Danmarks nationale bibliotek.

Det Kgl. Bibliotek virker for viden og kulturarv nu og i fremtiden.

3. Det strategiske afsæt

Krav om service i topklasse

Den generelle politiske forventning til offentlige institutioner i Danmark er, at der skal leveres samme eller bedre service for færre midler. Det gælder også for Det Kgl. Bibliotek, som har gennemgået en række fusioner siden januar 2017 med den forudgående forventning, at institutionen fortsat skal levere biblioteksservice i topklasse, men for relativt færre penge. Biblioteket er i fuld gang med en gennemgribende fusions- og transformationsproces for at sikre effektiviseringsgevinsten efter bibliotekssammenlægningerne.

¹ Rapport med anbefalinger fra arbejdsgruppen om den fremtidige organisering af forskningsbiblioteksområdet kan tilgås på [Kulturministeriets hjemmeside](#)

Der er siden 2016 gennemført en række fusioner på forskningsbiblioteksområdet med sammenlægning af Det Kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket, Danmarks Kunstbibliotek og Det Administrative Bibliotek. Hertil kommer overførsel af biblioteksopgaver og personale til Det Kgl. Bibliotek fra KVINFO, Aarhus Universitet og Københavns Universitet (2018). Ved udgangen af 2019 nås en milepæl i fusionsprocessen, idet et nyt bibliotekssystem tages i brug. I det nye system kan brugerne søge i biblioteksmaterialer i de fusionerede biblioteker. Samtidig lanceres en ny fælles hjemmeside. Med disse ændringer vil brugerne nu umiddelbart møde Det Kgl. Bibliotek som én samlet biblioteksenhed. I 2020 følges der op med etablering af en ny platform, som samler adgangen til den digitale kulturarv.

Som følge af fusionerne indtager Det Kgl. Bibliotek en central rolle i forskningsbibliotekssektoren, og denne rolle blev udvidet i 2019 med afvikling af DEFF og overførsel af de biblioteksrelaterede opgaver til Det Kgl. Bibliotek. Overførslen af opgaver til Det Kgl. Bibliotek blev anbefalet af den arbejdsgruppe om den fremtidige organisering af forskningsbiblioteksområdet, som i 2018 blev nedsat af Kulturministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet. Arbejdsgruppen pegede på mulighederne for at samle kræfterne om fælles udvikling af betjeningsløsninger, digitale systemer, samlingsforvaltning etc., og pegede samtidig på vigtigheden af at finde den rette balance mellem centrale løsninger og brugernærhed. Arbejdsgruppen anbefalede etablering af fælles løsninger i regi af Det Kgl. Bibliotek: licensforvaltning og drift af bibliotekssystem, og de er etableret. Arbejdsgruppen anbefalede derudover, at Det Kgl. Bibliotek udvikler tilbud om løsning for andre forskningsbiblioteker af en række ikke-brugernære opgaver (fx håndtering af fysiske materialer), og mere generelt at Det Kgl. Bibliotek skal indtage en national, forpligtende rolle for det samlede universitetsbiblioteksområde.

Flere brugergrupper, større forventninger

Efter fusionerne og overtagelsen af nye opgaver er viften af betjente brugergrupper blevet større. Det Kgl. Bibliotek har i dag et antal differentierede brugergrupper med forskellige behov og forudsætninger: Fra kulturbrugeren, der søger oplysning, oplevelser og underholdning, til studerende, der har brug for hjælp til fx informationssøgning og referencehåndtering, til den højt specialiserede forsker, der søger og producerer ny viden, til folkebiblioteket, der har brug for materiale, det ikke selv har. Bibliotekets brugere har uanset deres forudsætninger og behov en klar forventning om tilgængelighed, præcision og kvalitet af servicen.

Brugernes forventninger til et forskningsbibliotek ændrer sig i takt med fremkomsten af nye studieformer og nye forskningsmetoder. Dette kræver, at biblioteket løbende og systematisk fører dialog med sine brugere og interessenter om bibliotekets ydelser i bred forstand. Den ovenfor nævnte arbejdsgruppe iværksatte en analyse af det fremtidige behov for forskningsbiblioteksbetjening. Analysen pegede på behov inden for fire hovedområder:

- 1) adgang til viden (elektroniske og fysiske bøger, tidsskrifter m.m.);
- 2) forskningsunderstøttende service (vejledning i informationssøgning, referencehåndtering, registrering af forskning, data management m.m.);
- 3) studenterservice (fx litteratursøgning);
- 4) studie- og læringsmiljøer.

Det Kgl. Bibliotek arbejder inden for alle disse felter. Ud over den klassiske biblioteksservice med tilgængeliggørelse af viden tilbyder biblioteket i dag service inden for områder som data management og forskningspublicering. Samtidig er Det Kgl. Bibliotek i høj grad et efterspurgt fysisk mødested og rammen for demokratisk samtale, livslang læring, studier, forskning, dannelse og oplevelser. Der er en arbejdsdeling mellem Det Kgl. Bibliotek og de universiteter, biblioteket betjener. Det gælder fx det fysiske studiemiljø, hvor universiteterne står for lokaledrift på de enkelte fakulteter, men Det Kgl. Bibliotek bemander disse betjeningssteder (typisk med personale virksomhedsoverdraget fra universiteterne). Det gælder også et område som e-videnskab, hvor Det Kgl. Bibliotek udfører opgaver, hvor biblioteksfaglige kompetencer er relevante (fx udarbejdelse af data management planer), mens universiteterne tager sig af tunge it-infrastruktur opgaver. Arbejdsdelingen er fastlagt i samarbejdsaftaler mellem Det Kgl. Bibliotek og de enkelte universiteter.

Nye teknologier og meget mere data

Universiteterne er i gang med en digital transformation, hvor aktiviteter i både forskning og undervisning bliver digitalt bårne. E-læring, e-kompendier, big data, datamanagement osv. er dagligdag på danske universiteter, især forårsaget af fremkomsten af nye teknologier kombineret med eksplosivt stigende mængde af data. Særligt yngre forskere har fået øjnene op for nye former for text- og datamining og visualisering. De eksperimenterer med nye former for dataanvendelse og afsøger nye metoder til at gøre data tilgængelig og brugbar for andre.

Det Kgl. Biblioteks specialistviden inden for informationssøgning og referencehåndtering er fortsat vigtig og efterspurgt blandt brugerne. Men nyeste robot-teknologier som Artificial Intelligence og Machine Learning udfordrer bibliotekets opgaveløsning. Teknologien stiller nye krav til de kompetencer og roller, bibliotekets medarbejdere traditionelt har haft. Det er nødvendigt, at Det Kgl. Biblioteks specialister fastholder deres faglige kompetence og samtidig forholder sig kritisk til den information og viden, der genereres ved hjælp af de nye teknologier. Det er vigtigt, at bibliotekets eksperter kender teknologierne, og ved at indtage rollen som kompetente data- og teknologi-stewards bliver i stand til at fastholde deres værdi som "way-finders" for brugerne.

Biblioteket har taget hul på denne udvikling, og lægger vægt på, at det sker i tæt samspil med universiteternes fagmiljøer, typisk under overskriften 'digital scholarship' og 'e-science'. Bibliotekets medarbejdere skal ligeledes være parat til at møde en ny generation, hvis søgeadfærd er skabt af google-teknologien, hvor al information stilles til rådighed på én og samme platform. Brugere tager digital tilgængelighed for givet og er ikke indstillet på at skulle søge i katalogsystemer eller navigere ind og ud af forskellige formidlingsplatforme – et komplekst og facetteret informationslandskab er i dag en forhindring for mange brugere, inklusive den digitale generation af unge, der er i gang med eller på vej ind i videregående uddannelser. Brugerperspektivet er helt afgørende, og det er bygget ind i arbejdet med nyt bibliotekssystem og ny hjemmeside.

Konkurrence fra private aktører

Fremgang af nye teknologier har bl.a. betydet, at information, data og formidling af forskningsresultater i stigende grad betragtes som en attraktiv forretningsmulighed. Private udbydere

med stærke kommercielle interesser er i fuld gang med at etablere sig på markedet for informationssøgning og dataanvendelse. Bibliotekerne har en bunden opgave foran sig i at finde ud af, hvordan de skal placere sig i forhold til de nye, stærke konkurrenter.

I Danmark har denne tendens primært gjort sig gældende i håndtering af store datamængder i forskning og udvikling, men den kan få betydning på andre områder, fx informationsforsyning. Der er eksempler på, at store udenlandske firmaer har overtaget biblioteksudviklede systemer til fx registrering af forskning. Også informationsverdenen er dynamisk, og opgavefordelingen ligger ikke fast i længere tid. Biblioteket skal manøvrere i dette og være klar til at justere opgaverne. Der vil fortsat være opgaver som trækker på bibliotekets kernekompetencer. I analysen af det fremtidige behov for forskningsbiblioteksbetjening peges der således på tre områder:

- Øget vejledning og undervisning i informationssøgningskompetencer, kildekritik og referencehåndtering etc.
- Øget støtte til og vejledning i data management
- Adgang til fysiske rum og faciliteter, der understøtter et projekt- og gruppeorienteret studieliv

En vej frem kan være at omfavne globaliseringen og etablere et tættere samarbejde med universiteter og forskningsbiblioteker på tværs af landegrænser, sådan som det er forsøgt med etablering af en fælles linje over for de store forlag. Den seneste udvikling inden for de europæiske universiteters politik for Open Science² giver de danske universiteter og forskningsbiblioteker en oplagt mulighed for at indtage en mere aktivistisk rolle i at styrke fri, åben og gennemsigtig adgang til forskningsdata og forskningsresultater. De danske universiteters betalinger til de videnskabelige forlag stiger år for år og løber nu op i mere end 200 mio. kr. årligt. På europæisk plan vurderes universiteterne at bruge mere end 5 mia. kr. på at købe adgang til forskningsdata og publikationer – altså udgifter til at skaffe sig adgang til information, som de samlet set er de primære bidragsydere til.³

Unikke samlinger forpligter

Det Kgl. Biblioteks fysiske og digitale magasiner rummer enorme mængder af samlingsmateriale. Flere af samlingerne indeholder uerstattelig kulturarv af stor betydning ikke kun for Danmark, men for hele verden. Det forpligter.

Biblioteket har en vigtig opgave i at stille flere af sine unikke og værdifulde samlinger til rådighed for forskning, studier og oplevelser – til gavn for stadig flere brugere. Det Kgl. Biblioteks specialisters ekspertviden om bibliotekets unikke genstande gør det muligt at formidle samlingsindholdet på helt særlige måder. Dette efterspørges af brugere og interessenter og bidrager til ambitionen om, at flere kan få indsigt i Danmarks kulturarv og historie.

² EUAs (European University Association) politik for Open Science: <https://eua.eu/issues/21:open-science.html>

³ Danske Universiteters pressemeddelelse i forbindelse med de europæiske universiteters fælles klagebrev til EU om forlagsmonopol: <https://dkuni.dk/pressemeddelelser/danske-universiteter-gaar-til-vestager-for-at-stoppe-forlagsmonopol/>

Digitalisering er nøglen til at nå dette mål. Ikke alene gør digitaliseringen det muligt at give online adgang til digitale versioner af samlingerne. Den løfter også informationen fra de fysiske værker over i et digitalt vidensunivers og åbner dermed op for helt nye måder at søge efter, udforske og kombinere kulturarven på til gavn og glæde for uddannelse og forskning, oplysning og oplevelse. Digitaliseringen spiller også en væsentlig rolle i forhold til at sikre bevaringen af information på truede fysiske værker, ligesom den kan beskytte udsatte værker mod slitage og tyveri ved at stille digitale kopier til rådighed. Endelig kan digitalisering sikre, at der i det mindste findes en digital kopi, hvis et værk skulle gå tabt som følge af brand, oversvømmelse eller andre katastrofer.

Der er stor forskel på, hvor stor en andel af de enkelte materialekategorier (samlinger), der er digitaliseret. Således er under 1% af Nationalbibliotekets godt 7,8 mio. trykte bøger digitaliseret, knap 10% af de over 230.000 manuskripter er digitaliserede, og 33% af avissamlingen er digitaliseret, svarende til ca. 35 mio. avissider, som kan tilgås via Mediestream. Det afspejler, at bibliotekets fysiske samlinger er meget omfattende i forhold til de ressourcer, der er til rådighed for digitalisering. Udvælgelse er nødvendig. Bibliotekets digitaliseringsstrategi fastlægger, at udvælgelse til digitalisering sker ud fra tre hovedkriterier: 1) brugerstyrede digitaliseringer ("bestil og benyt"); 2) fagligt styrede digitaliseringer rettet mod formidling ("oplevelse og udforsk"); 3) fagligt styrede digitaliseringer rettet mod bevaring ("beskyt og bevar"). Med afsæt i digitaliseringsstrategien er der udarbejdet en 5-årsplan for digitalisering af fysisk kulturarv inden for disse tre hovedkategorier og under disse er der måltal for de enkelte materialekategorier. Måltallene justeres efter ændringer i brugerbehov og teknologiske og økonomiske muligheder.

Ny lovgivning, nye udfordringer, nye muligheder

Det Kgl. Biblioteks arbejde med at give adgang til samlinger og facilitere forskningsproduktion og publicering er underlagt lovgivning, der på den ene side kan åbne op for nye muligheder, og på den anden side kan lægge markant pres på biblioteket i form af nye forvaltningsopgaver og juridiske begrænsninger. Indførelsen af Persondataforordningen i 2018 har eksempelvis betydet, at der stilles væsentlig større krav til håndteringen af data til forskning og forvaltning af licensressourcer. Bibliotekets procedurer og arbejdsgange for håndtering af persondata er blevet gennemgået og ændret, og opgaven med dokumentation og løbende tilpasning af dette arbejde er vokset markant.

Det Kgl. Biblioteks målsætning om at stille mest muligt samlingsmateriale til rådighed for brugerne sker inden for rammerne af dansk lovgivning, herunder lov om ophavsret. Men loven er kompleks og svær at få overblik over, og på flere punkter er den forældet i forhold til den rivende teknologiske udvikling. Lovgivningen på området tager fx ikke højde for de muligheder, der ligger i tekst- og dataming i digitale biblioteksmaterialer. Ophavsretslovens bestemmelser har stor indflydelse på bibliotekets virke og for brugernes muligheder for at benytte bibliotekets samlinger. Ny EU-lovgivning på ophavsretsområdet og den kommende implementering af de nye bestemmelser i ophavsretsloven i Danmark kommer til at have afgørende betydning for, hvorvidt og hvordan biblioteket kan give flere brugere adgang til efterspurgte materialer.

4. Vision

Der er formuleret følgende vision for bibliotekets virksomhed:

Det Kgl. Bibliotek – for alle, for alvor, forundring

Det Kgl. Bibliotek er et særligt bibliotek, der fremmer nysgerrighed, viden og levende demokrati

Der arbejdes fortsat videre med formuleringen af visionen.

5. Strategi

Det Kgl. Biblioteks overordnede strategi er udtrykt i tre korte udsagn om den effekt, Det Kgl. Bibliotek skal have i relation til samfundet:

- Vi bidrager til et oplyst og demokratisk videnssamfund
- Vi medvirker til dannelse, uddannelse, forskning og innovation
- Vi indsamler, bevarer, formidler og forsker i Danmarks kulturarv

Nedenfor er de tre overskrifter udvidet med tilhørende forklaringer, der begrunder og understøtter de enkelte udsagn.

Vi bidrager til et oplyst og demokratisk videnssamfund

Vi giver adgang til fysiske og digitale bibliotekssamlinger, videnskabelig information og data for borgere, forskere, studerende og virksomheder.

Vi er Danmarks nationale bibliotek og fremmer åben og lige adgang til kulturarv af både dansk og udenlandsk oprindelse.

Vi udvikler og stiller redskaber, kompetencer og fagligt forankret vejledning til rådighed, der kan benyttes af alle.

Vi skaber rammer for, at brugerne kan forholde sig kritisk til viden og data.

Vi medvirker til dannelse, uddannelse, forskning og innovation

Vi skaber rammer for dannelse og livslang læring.

Vi understøtter studier, forskning og innovation ved at stille materiale, data og information til rådighed og ved at facilitere et moderne og inspirerende studiemiljø for alle.

Vi styrker brugeres kompetencer og kendskab til Det Kgl. Biblioteks samlinger ved at tilbyde faglig og kvalificeret undervisning og vejledning.

Vi fremmer normer for god akademisk praksis og understøtter forskning og videns-skabelse på danske universiteter og uddannelsesinstitutioner.

Vi indsamler, bevarer, formidler og forsker i Danmarks kulturarv

Vi bevarer fortiden, indsamler nutiden, beriger fremtiden og skaber på den måde værdi for nuværende og fremtidige brugere.

Vi sikrer og giver adgang til unikke kulturarvs-samlinger og viden om disse.

Vi åbner døre til Danmarks hukommelse og placerer Danmark i international kontekst.

Vi forvalter og formidler kulturarv med dansk oprindelse og kulturarv med betydning for Danmark – vi understøtter herigennem brugerens identitetsdannelse og styrker kulturelle fællesskaber.

Den røde tråd: digital transformation og bæredygtighed

For at levere den ønskede effekt – et oplyst og demokratisk videnssamfund – skal Det Kgl. Bibliotek gennemføre en række aktiviteter. Målene i rammeaftalen og andre strategiske indsatser vil være nøgleaktiviteter. Allerede nu véd vi, at der vil komme flere til i takt med ændrede brugerbehov og nye vilkår og muligheder. Rettesnoren for dem vil være, at de bidrager til digital transformation og til øget bæredygtighed.

Ny og hurtigt skiftende digital teknologi skaber nye forventninger, og det vil præge den måde, vi anvender teknologi til at skabe den værdi for borgere og brugere, som de med rette kan forvente. Der bliver behov for nye kompetencer på alle niveauer i biblioteket, for samarbejde på tværs både internt og eksternt og for nye organiseringsformer. Og alt dette skal ske på bæredygtig vis – med brug af færrest mulig ressourcer og på en måde, som understøtter den grønne omstilling.

Det Kgl. Biblioteks strategi er udarbejdet i en proces på tværs af bibliotekets enheder med inddragelse af mange medarbejdere og ledere. Resultatet er et dokument med omverdensanalyse og en udfoldet strategi i relation til borgere, studerende og forskere, folkebiblioteker og samarbejdspartnere: *Det Kgl. Bibliotek – Strategi 2020-2023*.

6. Opgaver og mål

Service i topklasse, flere brugergrupper og større forventninger, ny teknologi og meget mere data samt forpligtelsen ved unikke samlinger er i omverdensanalysen udpeget som væsentlige forhold i realiseringen af strategien. Det kommer til udtryk i rammeaftalemålene, som retter sig mod at nå ud til flere og at bruge bibliotekets samlinger og kompetencer til at understøtte dannelse, uddannelse og forskning. Omverdensanalysen lægger også op til, at bibliotekssammenlægninger og nye opgaver skal præge de resultatmål, der skal bidrage til at realisere strategien.

Resultatmålene præsenteres nedenfor og følger den opgaveopdeling, der indgår i finansloven:

- Digital materialeforvaltning
- Fysisk materialeforvaltning
- Biblioteksservice
- Kulturformidling og forskning

Digital materialeforvaltning

Benyttelse af e-bøger og e-tidsskrifter udgør langt størstedelen af Det Kgl. Biblioteks udlånsvirksomhed, og indkøb af digitale materialer er en tung budgetpost. Priserne er steget år for år, og økonomien gør det nødvendigt med nøje prioritering af, hvad der indkøbes, i tæt dialog med brugerne. Brugerne får adgang til de digitale materialer via bibliotekssystemet. Det Kgl. Bibliotek tog nyt bibliotekssystem i brug i november 2019. Det vil synliggøre bibliotekets mange materialer for alle brugere, og det er forventningen, at dette vil øge benyttelsen og dermed give mere værdi for pengene.

Det Kgl. Bibliotek fik i juni 2019 opgaven med indkøb af e-bøger og e-tidsskrifter til alle danske universiteter i forbindelse med afviklingen af DEFF (Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek). Med ét har Det Kgl. Bibliotek fået en national forpligtende rolle for det samlede forskningsbiblioteksområde, og biblioteket har i 2019 etableret en forvaltningsstruktur på området med en mere central inddragelse af universitetsledelserne i forhold til forhandlingsmandater. Der er tale om en udvidelse af et forvejen vigtigt område, og det afspejler sig i resultatmålene.

Også kulturarven bliver i stigende omfang digital, dels ved digitalisering af analogt materiale, dels ved tilvækst af digitalt født materiale. Det Kgl. Bibliotek planlægger i 2020 at åbne en ny platform, som på sigt bliver den nye samlede indgang til bibliotekets digitale kulturarvsmaterialer. For at opnå mest mulig effekt af den nye platform kræver det, at processen med at få samlingerne ind i de bagvedliggende systemer er effektiv, og der på effektiv vis kan genereres metadata af høj kvalitet, så brugerne kan finde de materialer, som er relevante for dem. Arbejdet med effektivisering og automatisering indgår derfor som et operationelt mål i rammeaftalen.

Resultatmål 1: Det Kgl. Bibliotek vil varetage licensforhandlingerne for universiteter i en forpligtende dialog med universitetsledelserne og med forpligtelse til at understøtte den nationale strategi for Open Access

Baggrund og begrundelse

Udgifterne til licenser til e-bøger og e-tidsskrifter dækkes del af universiteterne, dels af Det Kgl. Biblioteks finanslovbevilling. Der er et fælles ønske om at begrænse udgifterne, og der er fokus på at indgå aftaler med forlagene, så mulighederne for brug øges og sådan at den nationale strategi for videnskabelig publicering fremmes mest muligt.

Resultatmål 2: Det Kgl. Bibliotek vil sikre permanent adgang til de købte digitale informationsressourcer

Baggrund og begrundelse

Alene Det Kgl. Bibliotek køber årligt digitale materialer for ca. 100 mio. kr. Der er altså tale om betragtelige værdier. Det indgår i licensaftalerne, at biblioteket fortsat har adgang til det, der er betalt for, hvis en aftale opsiges. Men der kan opstå en situation, hvor denne garanti ikke er noget værd i praksis, og etablering af permanent adgang er derfor en forsikringsordning. I et projekt i DEFF-regi afklarede universitetsbibliotekerne en mulig løsning, som er den løsning Det Kgl. Bibliotek vil gennemføre med midler fra bevillingen til drift og udvikling af det digitale fag- og forskningsbibliotek.

Resultatmål 3: Det Kgl. Bibliotek vil gøre det lettere for brugerne at finde de digitale kulturarvs-materialer

Baggrund og begrundelse

Der er stor interesse for den digitale kulturarv. Det Kgl. Bibliotek har gennem tiden brugt betragtelige midler til digitalisering og indsamling af digitalt født materiale, og jo flere der bruger disse materialer, desto mere værdi skaber de i samfundet. Biblioteket har millioner af meget forskelligartede objekter i de digitale kulturarvssamlinger. Det er en forudsætning for at gøre samlingsindholdet tilgængeligt for brugerne, at materialerne indlemmes korrekt i de bagvedliggende bevaringssystemer. Målsætningen om mere digitalt materiale til brugerne forudsætter effektive og automatiserede processer til indlemmelse af materiale i bevaringssystemerne. Dette giver samtidig mulighed for at generere flere og bedre metadata, som er betingelsen for optimale søgemuligheder, altså at brugerne kan finde det indhold, som er relevant for dem.

Fysisk materialeforvaltning

Bøger, tidsskrifter og andre 'fysiske' materialer efterspørges fortsat af brugerne, både i og uden for forskning og uddannelse. Der bruges betragtelige ressourcer på at anskaffe, opbevare og udlåne disse materialer i Det Kgl. Bibliotek og i andre forskningsbiblioteker. Det er altså fortsat et vigtigt område. Derfor anbefaler rapporten fra arbejdsgruppen om den fremtidige organisering af forskningsbiblioteksområdet, at Det Kgl. Bibliotek tager initiativer til at effektivisere processer og til at sikre bedre udnyttelse af disse materialer. Det afspejler sig i rammeaftalens resultatmål.

Det Kgl. Biblioteks fysiske samlinger omfatter kilometervis af bøger, tidsskrifter, aviser, arkiver, noder, kort, billeder, lyd- og videoptagelser m.m. Der er stor interesse for disse materialer fra mange slags brugere, og benyttelsen stiger, når brugerne kan tilgå samlingsmaterialerne online. Biblioteket har udarbejdet en digitaliseringsstrategi, som fastlægger kriterier for udvælgelse til digitalisering. På dette grundlag er udarbejdet en 5-årsplan for digitalisering, og elementer herfra indgår som mål i rammeaftalen.

Resultatmål 4: Det Kgl. Bibliotek vil understøtte driftsoptimering af forskningsbibliotekernes fysiske samlinger

Baggrund og begrundelse

Arbejdsgruppen om den fremtidige organisering af forskningsbiblioteksområdet peger på behovet for bedre udnyttelse af de fysiske materialer, behovet for at fjerne overflødige eksemplarer (kassation), behovet for koordinering af anskaffelser og for effektiv logistik. Arbejdsgruppen anfører endvidere, at i visse aktiviteter har både omfang og specialisering positiv betydning for effektivisering og kvaliteten af ydelserne. En række af de processer, forskningsbibliotekerne udfører, er nødvendige for bibliotekernes samlede drift, men er ikke brugernære. Arbejdsgruppen peger her på fjernlån og indkøb og klargøring af fysiske materialer og anbefaler, at Det Kgl. Bibliotek laver tilbud om levering af disse ydelser til andre forskningsbiblioteker. Der tages initiativer på disse områder, og de gennemføres med midler fra bevillingen til drift og udvikling af det digitale fag- og forskningsbibliotek.

Resultatmål 5: Det Kgl. Bibliotek vil gøre egne fysiske samlinger mere tilgængelige for borgere i hele landet

Baggrund og begrundelse

Målsætningen om at gøre mere tilgængeligt for flere gælder fortsat. Et hovedmiddel hertil er digitalisering. De ældre dele af samlingerne er en guldgrube for forskere og for borgere med interesse for lokalhistorie og slægtshistorie, og der er færre rettighedsmæssige komplikationer i digitalisering af dem.

Biblioteksservice

Det Kgl. Bibliotek er både et landsdækkende bibliotek og et bibliotek med fysisk tilstedeværelse i Aarhus og København. Den fælles indgang til bibliotekets mange servicetilbud er hjemmesiden og indgangen til de mange informations- og dokumentationsmaterialer er bibliotekssystemet. I 2019 har Det Kgl. Bibliotek fået nyt bibliotekssystem og opbygning af ny hjemmeside er påbegyndt. Med det er væsentlige milepæle nået, og der er nu kræfter til at videreudvikle bibliotekets service på strategisk vigtige områder.

Resultatmål 6: Det Kgl. Bibliotek vil øge borgernes brug af bibliotekets landsdækkende tilbud

Baggrund og begrundelse

Folkebibliotekerne er den vigtigste samarbejdspartner i relation til Det Kgl. Biblioteks målsætning om at give flere adgang til mere. En brugerundersøgelse hos landets folkebiblioteker har vist stor interesse for Det Kgl. Biblioteks digitale servicetilbud, men også et stort behov for både at udvikle dem og øge kendskabet til dem.

Resultatmål 7: Det Kgl. Bibliotek vil styrke studerendes digitale dannelse

Baggrund og begrundelse

Analysen af det fremtidige behov for forskningsbiblioteksbetjening, iværksat af arbejdsgruppen om den fremtidige organisering af forskningsbiblioteksområdet, peger på behovet for mere vejledning og undervisning i informationssøgningskompetence, referencehåndtering m.m. Indsatsen her bygger på biblioteksfaglige kompetencer, og Det Kgl. Bibliotek har i mange år udbudt traditionel "klasseundervisning" i disse emner. For at nå målgruppen skal antallet af digitale læringstilbud øges (webinarer, instruktionsvideoer m.m.).

Kulturformidling og forskning

Det Kgl. Bibliotek udfører en række formidlingsaktiviteter i form af foredrag og debatter, koncerter, udstillinger, skoletjeneste m. fl. Alle har de et potentiale til at nå bredere ud end i dag, og det arbejdes der med på flere måder. Flere arrangementer, fx litteraturformidling, live-streames til en række folkebiblioteker. Et særligt indsatsområde er børn og unge og børnefamilier, hvor der arbejdes med særlige tilbud om at møde den del af kulturarven, biblioteket har ansvaret for.

Resultatmål 8: Det Kgl. Bibliotek vil styrke indsatsen vedr. undervisning og fritidsaktiviteter til børn og unge

Det Kgl. Bibliotek har som andre kulturarvsinstitutioner forskning som opgave. Der udføres forsknings- og udviklingsaktiviteter inden for bibliotekets fag- og funktionsområder. Det særlige ved bibliotekets forskning er, at alment accepterede forskningsspørgsmål belyses ved hjælp af bibliotekets kulturarvssamlinger, både de fysiske og de digitale. Bibliotekets forskning tilrettelægges inden for rammerne af Det Kgl. Biblioteks forskningsstrategi. En ny strategi er ved at blive udarbejdet og forventes færdig medio 2020. Forskningen skal bidrage til at øge kendskabet til bibliotekets samlinger og services, og derfor er det vigtigt, at bibliotekets forskning er kendt.

Resultatmål 9: Det Kgl. Bibliotek vil fastholde omfanget af bibliotekets forskning og vil øge omverdenens kendskab til den

Resultatmål	Operationelt mål/aktivitetstal ¹	R 2018	B2019	B2020	B2021	B2022	B2023
Digital materialeforvaltning							
1. Det Kgl. Bibliotek vil varetage licensforhandlingerne for universiteter i en forpligtende dialog med universitetsledelserne og med forpligtelse til at understøtte den nationale strategi for Open Access	1.1 Ny forvaltningsstruktur og strategi for licensforhandling			Ny forvaltningsstruktur etableret og forhandlingsstrategi defineret	4 nye aftaler indgået	4 nye aftaler indgået	Tilfredshedsundersøgelse af ny forvaltningsstruktur gennemført
	Bestand af e-licensressourcer, antal titler	1.754.390					
	Benyttelse af e-licensressourcer, antal download	19.310.943					
	Bestand af e-licensressourcer, antal databasetitler	817					
	Benyttelse af e-licensressourcer, antal søgninger i databaser	13.169.349					
	Udgifter til anskaffelse af e-licensressourcer i alt, 1.000 kr.	107.442					

¹ Aktivitetstal fremstår med lyseblå baggrund. Aktivitetstal opgøres årligt med henblik på at følge udviklingen inden for bestemte områder. Der er ikke opstillet mål for aktivitetstallene.

2. Det Kgl. Bibliotek vil sikre permanent adgang til de købte digitale informationsressourcer	2.1 Permanent adgang til købte digitale informationsressourcer			Infrastruktur etableret	2 nye aftaler med forlag om permanent adgang indgået	2 nye aftaler med forlag om permanent adgang indgået	Servicetilbud til andre forskningsbiblioteker om infrastruktur til permanent arkivering etableret ²
3. Det Kgl. Bibliotek vil gøre det lettere for brugerne at finde digitale kulturarvs-materialer	3.1 Forbedrede søgemuligheder i KB's digitale samlinger			Analyse af muligheder for automatisering af håndtering af metadata	Pilotprojekt og kvalitets-sikring i forhold til 1 materialetype igangsat	Pilotprojekt afsluttet; monitorering af effekt	Udbredelse til flere materiale-typer; måltal fastsættes i 2022
	Bestand af KB's egne e-ressourcer, som stilles til rådighed for brugerne, antal titler	4.453.377					
	Benyttelse af KB's egne e-ressourcer, antal download	18.681.858					
Fysisk materialeforvaltning							
4. Det Kgl. Bibliotek vil understøtte driftsoptimering af forskningsbibliotekernes fysiske samlinger	4.1 Reduktion af overlap i forskningsbibliotekernes fysiske samlinger				Analyse af reduktionsmuligheder gennemført	Måltal fastsættes i 2021 pba. analyse-resultater	Måltal fastsættes i 2021 pba. analyse-resultater
	4.2 Tilbud om service vedr. anskaffelse af fysiske materialer			Service-katalog til forskningsbiblioteker foreligger	Dialog med forskningsbiblioteker om serviceaftaler	Tilfredshedsundersøgelse blandt aftagerne af servicen	

² Andre forskningsbiblioteker kan vælge at benytte infrastrukturen mod betaling for udgifter til permanent arkivering af egne ressourcer.

	Bestand af fysiske materialer, antal fysiske enheder	43.054.220					
	Antal fysiske udlån	1.087.997					
5. Det Kgl. Bibliotek vil gøre egne fysiske samlinger mere tilgængelige for borgere i hele landet	5.1 Digitalisering af KB's egne fysiske samlinger med høj brugerefterspørgsel			105.000 kultur-historiske fotografier digitaliseret	105.000 kultur-historiske fotografier digitaliseret	Måltal fastsættes i 2021	Måltal fastsættes i 2021
	5.2 Formidling af nye digitaliserede samlinger				Nyt kampagne-koncept udviklet og afprøvet	Måltal for benyttelse fastsættes i 2021	Måltal for benyttelse fastsættes i 2021
	5.3 Digitalisering af KB's egne fysiske materialer, antal fysiske enheder i alt ³	431.637		370.000	Måltal fastsættes i 2020	Måltal fastsættes i 2021	Måltal fastsættes i 2022
	Pligtaflevering af fysiske materialer, antal enheder modtaget ⁴	133.009					
	Pligtaflevering af fysiske materialer, antal fysiske enheder indlemmet	115.712					
Biblioteksservice							
6. Det Kgl. Bibliotek vil øge borgernes brug af bibliotekets landsdækkende tilbud	6.1 Integration af KB's digitale samlinger med folkebibliotekernes formidlingsplatforme			Behovs-analyse og afdækning af tekniske	Behovs-analyse og afdækning af tekniske	Teknisk integration og formidlings-strategi klar; pilotprojekt	Mindst 25 folkebiblioteker anvender løsningen;

³ Antallet af digitaliserede fysiske enheder kan svinge relativt meget fra år til år og afhænger bl.a. af, hvilke typer samlingsmaterialer der digitaliseres. F.eks. svarer 300.000 luftfotografier til samme antal fysiske enheder, mens 300.000 bogsider kan tælle som 1.000 fysiske enheder (bogbind) og 300.000 avissider kan måske tælle som 200 digitaliserede avisbind. Derfor fastsættes konkrete måltal årligt.

⁴ Modtagelse af pligtafleverede fysiske materialer omfatter de materialer, som modtages og behandles inden frasortering eller indlemmelse, herunder trykte monografier, tidsskrifter, småtryk og AV-medier.

				muligheder igangsat	muligheder gennemført	med 5 udvalgte folkebiblioteker gennemført	måltal for benyttelse fastsættes i 2022
	6.2 Brugerundersøgelse blandt alle folkebiblioteker, der måler kendskabsgrad til KB's servicetilbud <i>(opgjort i forhold til resultaterne fra tilsvarende brugerundersøgelse i 2018)</i>				Brugerundersøgelsen gennemført: Kendskabsgrad til udvalgte services øget fra 34% (2018-niveau) til 60%; kendskabsgrad til klassiske overbygnings-services fastholdt på 94% (2018-niveau)		
7. Det Kgl. Bibliotek vil styrke studerendes digitale dannelse	7.1 Antal digitale læringsobjekter, som kan tilgås via universiteternes platforme ⁵ <i>(opgjort som procentvis stigning i forhold til det foregående år)</i>	16		10%	10%	10%	10%

⁵ Læringsobjekter er medier for læring, der har til formål at videreformidle viden i en digital form, f.eks. via en video, quiz, PowerPoint med speak, podcast eller lign. Et læringsobjekt er den mindste læringsenhed, der kan stå alene og stadig give mening for den lærende.

	7.2 Antal anvendte digitale læringsobjekter ⁶ (opgjort som procentvis stigning i forhold til det foregående år)	8.345		10%	10%	10%	10%
	Antal besøg på bibliotekets betjeningssteder	2.080.350					
Kulturformidling og forskning							
8. Det Kgl. Bibliotek vil styrke indsatsen vedr. undervisning og fritidsaktiviteter til børn og unge	8.1 Antal nyudviklede, gennemførte undervisningsforløb, heraf antal permanente			3/1	3/2	Måltal fastsættes i 2021	Måltal fastsættes i 2021
	8.2 Antal gennemførte undervisningsforløb i alt (inkl. forløb for skoleklasser på egen hånd)	147	200	200	200	Måltal fastsættes i 2021	Måltal fastsættes i 2021
	8.3 Antal nyudviklede, gennemførte fritidsaktiviteter for børn og unge			4	4	Måltal fastsættes i 2021	Måltal fastsættes i 2021
	8.4 Antal deltagere i fritidsaktiviteter for børn og unge	721	850	1.000	1.150	Måltal fastsættes i 2021	Måltal fastsættes i 2021
9. Det Kgl. Bibliotek vil fastholde omfanget af bibliotekets forskning og vil øge	9.1 Antal fagfællebedømte publikationer pr. forsker pr. år i gennemsnit over 2 år (opgøres hvert 2. år)		Opgørelse 2018-2019	1	1 (opgøres)	1	1 (opgøres)

⁶ Benyttelsen af læringsobjekter opgøres i det format, der er tilgængelig enten 1) på platformen, hvor det digitale læringsobjekt er blevet udviklet og bliver streamet/downloadet fra, eller 2) den platform, hvor det digitale læringsobjekt er indlejret, f.eks. universiteternes Learning Management System (LMS). Optællingen af benyttelsen er tilpasset læringsobjektets format og kan være clicks, downloads, views, completions mv.

omverdenens kendskab til den	9.2 Antal formidlings- publikationer	29	25	25	25	25	25
	9.3 Antal faglige foredrag og radio/tv- indslag	174	75	100	100	100	100
	9.4 Omverdenens kendskab til bibliotekets forskning				Udvikling af målemetode og baseline- måling	Måltal fastsættes i 2021 pba. baseline- måling	Måltal fastsættes i 2021 pba. baseline- måling